

Bizkaia

Arrazola (Atxondo): aráyi
 Arrieta: arítto
 Bakio: ári
 Bermeo: arítſ
 Berriz: aðári
 Bolibar: á:ri
 Busturia: arítſo
 Dima: arítº, *ári
 Elantxobe: aððí ař, *arítſu
 Elorrio: aráði
 Errigoiti: arítto, kañéro
 Etxebarri: arítto
 Etxebarria: aðári
 Gamiz-Fika: *arítto
 Getxo: arítº
 Gizaburuaga: ári
 Ibarruri (Muxika): ájítto
 Kortezubi: ári
 Larrabetzu: arítto
 Laukiz: arítto
 Leioa: arítto
 Lekeitio: ári
 Lemoa: arítto
 Lemoiz: arítſo, arí
 Mañaria: ári
 Mendaria: arítto
 Mungia: arítto
 Ondarroa: ári
 Orozko: arítto, *mójo
 Otxandio: arítto
 Sondika: arítto
 Zaratamo: arítto
 Zeanuri: arítto
 Zeberio: arítto, ári
 Zollo (Arrankudiaga): árito, ári
 Zornotza: arítto, *ári

Araba

Aramaio: arári

Gipuzkoa

Aia: arí
 Amezketa: aari
 Andoain: arí
 Araotz (Oñati): aráj
 Arrasate: aráyi

Arroa (Zestoa): a:ri

Asteasu: aarí
 Ataun: a:ri
 Azkoitia: á:ri
 Azpeitia: á:ri
 Beasain: a*:ri
 Beizama: á:ri
 Bergara: aári
 Deba: ári
 Donostia: á:ri
 Eibar: aári
 Elduain: a:ri
 Elgoibar: arári
 Errezil: a:ri
 Ezkio-Itsaso: á:ri
 Getaria: ^ári enteró, mojó, ari
 Hernani: arí
 Hondarribia: *á:rija (mark.)
 Ikaztegieta: ári
 Lasarte-Oria: arí
 Legazpi: á:ri
 Leintz Gatzaga: ári
 Mendaro: aári
 Oiartzun: ári
 Oñati: aráj
 Orexa: aári
 Orio: a:ri, aarí
 Pasaia: ári
 Tolosa: a:ri
 Urretxu: aári
 Zegama: a:ri

Nafarroako Foru Komunitatea

Abaurregaina / Abaurrea Alta: ártsants
 Alkotz: arie (mark.)
 Aniz: arí
 Arbizu: arí
 Beruete: á:ri
 Donamaria: ári
 Dorrao / Torrano: á:ri
 Erratzu: aari, mařo
 Etxalar: arí
 Etxaleku: arí
 Etxarri (Larraun): arí:
 Eugi: aári
 Ezkurra: arí
 Gaintza: á:ri
 Goizueta: ári

Igoa: a:ri

Jaurrieta: ártsánts
 Leitzta: arí
 Lekaroz: aári, *topémařo
 Luzaide / Valcarlos: mařo, ahári
 Mezkiritz: ařtsánts
 Oderitz: á:ri
 Suarbe: ári
 Sunbillat: arí
 Urdiain: aríko
 Zilbeti: ári
 Zugarramurdi: aari

Lapurdi

Ahetze: áre, *máRo
 Arrangoitze: máRo
 Azkaine: aarí, *maRoa (mark.)
 Bardoze: mařo
 Beskoitze: máRo
 Donibane Lohizune: máRo, ári
 Hazparne: máRo
 Hendaia: arí
 Itsasu: máRo, *aári
 Makea: máRo
 Mugerre: mařo
 Sara: aári, maró
 Senpere: aári
 Urketa: máRo
 Uztaritze: máRo, *aári

Nafarroa Beherea

Aldude: aári
 Arboti: máRo
 Armendaritze: mařo, *áhari
 Arnegi: mařo
 Arrueta: mařo
 Baigorri: ahari, maRo
 Bastida: máRo
 Behorlegi: mařo
 Bidarrai: máRo, *ahári
 Ezterenzubi: máRo
 Gamarte: máRo
 Garrüze: maRó
 Irisarri: máRo
 Izturitze: máRo
 Jutsi: máRo
 Landibarre: máRo
 Larzabale: máRo

Uharte Garazi: máRo

Zuberoa

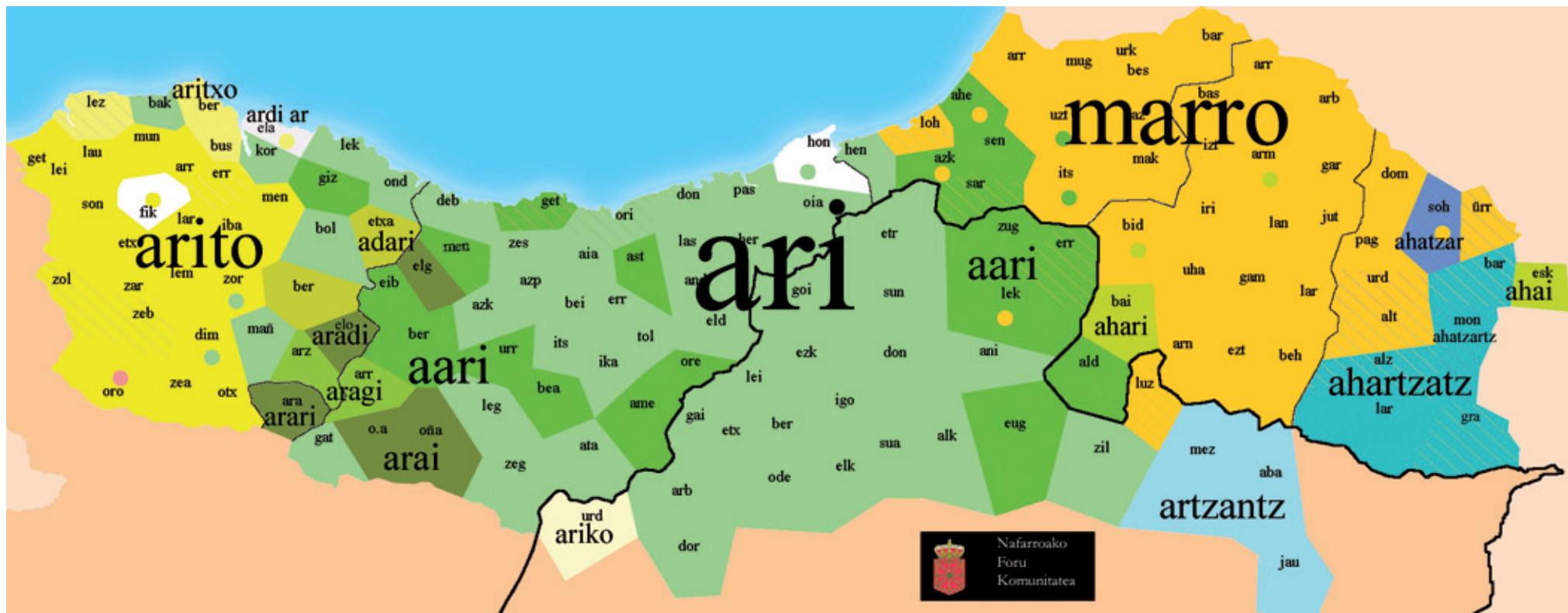
Altzai: ahártſářts, máRo
 Altzürükü: mařo, a^átsářts
 Barkoxe: ahatsářts, mařo
 Domintxaine: maró
 Eskiula: aháj
 Larraine: ahařsářts
 Montori: áhatsáRtsa, aha^tsáRts, ahatsář
 Pagola: maró
 Santa Grazi: ahařtsářts, aháj bat
 ošatséko (?)
 Sohüta: ahátsař, áhártſářtsa, *máRo
 Urdiñarbe: máRo, ahatsář (?)
 Ürrüstoi: maró, ahatsář

Mapan sartzen ez diren erantzunak

Getaria (G): a:ri

728. Mapa: morueco / béliger / ram (uncastrated)

GALDERA: 26030; ALEANR: V, 603

[Color Box]	ari
[Color Box]	aari
[Color Box]	aha(r)i
[Color Box]	adari
[Color Box]	aragi
[Color Box]	arari
[Color Box]	aradit(t)o
[Color Box]	arit(t)o
[Color Box]	aritxo
[Color Box]	ariko
[Color Box]	marro
[Color Box]	ahartzatz
[Color Box]	ahatzar
[Color Box]	artzantz
[Color Box]	moxo
[Color Box]	bestelakoak

- Ardiak ernalarazteko erabiltzen den arraz galdu da. Ar osoa da, irendu gabea. Txikia denean “adarito/aradito” izendatzen da delako “adari/aradi”-a (Berriz, Elorrio). Berebat, gaztexko delarik “marro”, eta zaharragoa “a(ha)ri” (Donibane Lohizune, Armendaritze). Baigorriin beste bereizketa bat bildu da: “Aharia” ez arkal denboran, “marroa” arkaltzen ari denari.
 - Ardia estalaraz ez dezan, tripapean betatxu bat ezarri ohi zaio (Jutsi).
 - Bestelakoak: ardi ar (Elantxobe), karnero (Errigoiti).

Zollo: *Txikerretan be “artxo arixe” edo “urrusie”*
Errigoiti: *“Karnéroa” be esáten tzakun len.*
Bergara: lekuoaren ustez ‘adari’ hobeki esana legoke *aari* baino.
Beasain: *Trinken zeñek geiena jotzen don* [aritzen direla, talkan].
Orexa: artaldetik aparte ibiltzen omen dira, estaltzeko garaian ez bada.
Sara: *“Ori marro ederra” gizon eder batentzat, gizon gazte ederra.*
Arnegi: berrogeita hamar ardirentzat marro bat erabiltzen zutela. Marroak neguan bereizten direla ardiatarik, azaroaren hogeita bostean.
Bastida: *Zikitatzen da bere zerbitziia in dielaik, gio janaazten, pazkatzen untsa...*
Altzai: ...eta jentia jo baleza *bai*, *itsusi* dire, bena bardin ehiün metretan büiltatzen
beitira eta algarretaa heltzian hek emaiten die txapasta bat, eh!